

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

HE 205/2024 vp

**Lausuntopyyntö hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen
infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi**

Yleisesti

AKT ry kiittää sille osoitetusta lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

AKT ry puoltaa pääosin esityksen CER-direktiivin kansallista toimeenpanoa koskevaa kokonaisuutta ja esiteltyä yleislakia toimeenpanon kulmakivenä. Kansalliset ja kansainväliset turvallisuusnäkökohdat ovat muuttuneet merkittävällä tavalla. Muuttuneeseen toimintaympäristöön reagoiminen ja tulevaisuuden riskitekijöihin varautuminen ovat tärkeitä tavoitteita ja voivat toteutua vain toimintaympäristöä sekä toimijoiden velvoitteita ja oikeuksia selkiyttämällä. Koko unionin tasoisille, yhdenmukaisille menettelyille on tarvetta.

Työntekijävaikutukset

Pääosin esityksen velvoitteet kohdistuvat julkisen sektorin ohella yksityisen sektorin työnantajiin. Esityksellä on kuitenkin välillisiä ja välittömiä vaikutuksia myös työntekijöihin, esim. työntekijään kohdistuvan selvittämisvelvoitteen muodossa. AKT ry huomauttaa, että näitä työntekijävaikutuksia ei ole riittävästi esityksessä arvioitu. Edelleen valiokuntaa pyydetään kiinnittämään huomiota esityksen perusteluihin siltä osin, kun niissä käsitellään lakiesityksen vaikutuksia työntekijöiden työsuhteeseen. Perustelut turvallisuusselvityksen jälkeiseen tietojen luovuttamiseen ja sen johdosta tehtäviin ratkaisuihin selvityksen kohteen työsuhdetta koskien ovat tarpeettomia. Esitetty muutostyökokonaisuus

rajautuu CER-direktiivin toimeenpanoon eikä sillä voida ottaa kantaa työsuhteen osapuolten työsopimuslain nojalla säädeltäviin oikeuksiin ja velvoitteisiin.

Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta

4 § Liikenne- ja viestintäviraston erityistehtävät

AKT ry puoltaa esitystä Liikenne- viestintäviraston tehtävien laajentamisesta ehdotetuin osin.

7 § Turvallisuusselvitys Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi satamanpitäjän velvoitteista varmistua siitä, että pääsyoikeudet sataman turvallisuuden kannalta kriittisiin tietoihin on vain henkilöllä, joka on suojelupoliisin toteuttaman turvallisuusselvityksen nojalla todettu nuhteettomaksi. Velvoite tilata turvallisuusselvitys on osoitettu satamanpitäjälle.

Sanotun momentin 1 ja 2 kohdassa määritellään ne työtehtävät (ts. pääsyoikeudet), joiden nojalla velvoite turvallisuusselvityksen teettämiseen realisoituu. Turvallisuusselvitystä on haettava henkilöstä, joka saa *”pääsyn salassa pidettäviin sataman turvatoimia koskeviin tietoihin”* ja henkilöstä, joka saa *”sellaisen käyttöoikeuden sataman turvallisuuden kannalta kriittiseen lastin käsittelyä tai sataman valvontaa koskevaan tietojärjestelmään, joka mahdollistaa tietojen lukemisen ja niiden muuttamisen muuten kuin yksittäistä työtehtävää tai tietojärjestelmän teknistä ylläpitoa varten.”*

Selvittämisvelvoite on näin pyritty rajaamaan vain henkilöihin, joilla on tavallista laajempi ja pysyvämpi pääsy em. tietojärjestelmiin. AKT ry puoltaa ehdotettua rajausta ja pitää sitä tarkoituksenmukaisena. Edelleen pykälän perusteluissa on todettu, että tyypillisesti ahtaajan työ rajautuu säädettävän selvittämisvelvoitteen ulkopuolelle. Myös AKT ry:n näkemyksen mukaan ahtaajan tyypilliset työtehtävät ja niihin liitännäiset pääsyoikeudet ympäristön tietojärjestelmiin lukeutuvat säännönmukaisesti selvitysvelvollisuuden ulkopuolelle.

Sanotun pykälän 6 momentissa säädettäisiin selvityksen johdosta kerättyjen tietojen käsittelystä ja salassapidosta. Satamanpitäjälle asetettaisiin velvoite ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli se arvioi, että pääsyoikeudet on evättävä selvityksen kohteelta. Perusteluissa todetaan, että tyypillisesti nämä toimet käsittäisivät yhteydenoton selvityksen kohteen työnantajaan.

Samalla säädettäisiin satamanpitäjän oikeudesta luovuttaa selvityksessä tai turvallisuusselvityslain 51 §:n mukaisessa seurannassa ilmenneitä tietoja työnantajalle. AKT ry vastustaa esitystä tältä osin. Työntekijään kohdistuva perusmuotoinen turvallisuusselvitys käsittelee varsin laajasti erilaisia henkilöstä eri rekisterien nojalla kerättäviä tietoja (turvallisuusselvityslaki 25 §). Työnantajalla (ellei se ole selvitykseen veloitettu satamanpitäjä) ei tavanomaisesti ole oikeutta selvittää työntekijänsä rekisteritietoja tällä tavoin. AKT ry:n näkemyksen mukaan lain tavoite silmällä pitäen olisi riittävää, että siinä säädettäisiin satamanpitäjän veloitteesta tilata turvallisuusselvitys ja lisäksi oikeudesta evätä selvityksen kohteen pääsyoikeudet, mikäli selvitys antaa tähän aiheutta. **Työnantajalle luovutettavat tiedot tulisi rajata siten, että vain ne tiedot, joihin pääsyoikeuden epäminen perustuu, voidaan luovuttaa.** Edelleen sanotun momentin perusteluissa todetaan, että tiedot voitaisiin luovuttaa työnantajalle, jotta sillä olisi valmiudet tehdä työsuhdetta koskevia ratkaisuja, kuten muuttaa selvityksen kohteen työtehtäviä tai irtisanoa hänet. AKT ry haluaa kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että työsopimussuhteen osapuolten oikeuksia ja veloitteita säädellään pääosin työsopimuslaissa. Nyt esittelyssä oleva lakiesitys ei voi osaksikaan ottaa kantaa irtisanomiskynnyksen ylittymiseen. Tästäkin syystä tietojen luovuttamista työnantajalle on syytä rajata vain siihen, mikä on tarkoituksenmukaista sataman turvallisuusnäkökohtiin perustuen. Lain perustelutekstiä tulisi tarkistaa ja muuttaa tältä osin.